

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 " "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 " "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 " "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 7.

Erkölc és katedra.

(-a.) Most mikor az iskolák kapui megnyílnak, hogy egy újabb generációt neveljenek a hazának, egy újabb generációt szereljenek fel a hit és tudás legyereivel az élet nagy küzdelmére, komoly, hazájukért aggódó emberek megdöbbenéssel vették észre, hogy a magyar ifjúság mesterei közül sokan arra az ultra tévedtek, amely nagyon messze áll a magyar haza ezredéves hagyományaitól.

Egyik legtekintélyesebb fővárosi lapunk, amelyet nem lehet klerikalizmussal vádolni, ijedve látja, hogy a liga tagjai a nemzetközies táborában igen jelentékeny helyet foglalnak el a magyar tanító-mesterek, kiknek pedig — ugy az egyetemi katedrákon, mint a falusi népiskolákon — legfőbb hivatásuk volna a hazaszeretet tiszta lángját gyújtani és lobogtatni a magyar ifjúság szívében.

Mi már évekket ezelőtt észrevettük ezt a megdöbbenést káros állapotot és a Piklerék és Somló Bódogok eseteiből kifolyólag ismételtén rámutattunk arra a mérhetetlen veszedelemre, amely ebből a magyar ifjúságra háramlik. De akkor az ifju szociológusok olyan jerichói lármát csaptak az újságokban, hogy megtévesztettek velük a legsóvinisztább érzelmeiket is s ezek is kórusban futják velük együtt a riadót a tanszabadság nevében.

Tisztelem én a szabadságnak minden

formáját, a tanszabadságot is, de ha az a katedrai bölcsesség éretlen bolondgombakkal méltelyezi meg az ifjúság lelkét s meggyengíti benne a hazaszeretet szent érzelmét, akkor inkább nem instállok belőle.

Alig mult el 4—5 esztendő a Piklerriadák óta s ime a Budapesti Hirlap így mutatja be Magyarországot ifjúságát:

Magyarországon egy új nemzedék támadt, melynek gondolkodásban, érzésben, műveltségben alig van valami közössége a nemzettel. Fialat emberek, a kik elmerültek a külföld rajongó és egyoldalú imádatában, többnyire szociológusok, e még fiatal és kiforratlan tudomány avatottjai, oly lenézéssel, oly göggel beszélnek mindarról, a mi magyar, hogy erős fölindulás és szégyenkezés nélkül alig lehet végighallgatni invektíváikat. És nem érik be azzal, hogy magántársalgásban hangoztatják — mindig nagyon apodiktikusan — nézetüket, hanem utat keresnek részére a sajtóban is: vakmerő és gyakran izléstelen hangjuk mindenféle megdöbbenést kelt: ehez még nem vagyunk hozzászokva. Kulturánkat lebecsülik, művelődésre való képességünket kétségbevonják, örült elméleteket gondolnak ki hátramaradottságunk bizonyítására s mindezt a tudomány és az európaisság nevében. Az ifju Magyarország ma nem borzasztó lírai költőkből, hanem szociológusokból, morálistatikusokból és történetfilozófusokból áll.

Tehát egy évtized sem kell ahhoz,

hogy veszedelmes tanok hirdetése által egy nemzet ifjúságának igen nagy része ennyire degenerálódjék. Mi lesz, ha a Piklerék még jobban elárasztják katedráinkat és mi lesz, ha a Piklerék feltűnnek majd a nép- és középiskolák katedráin is?! Pedig akad már ott is nem egy. Sőt akad már külön erre a célra épült népiskola is.

Itt a mi szomszédságunkban nyílt meg a minap egy felekezeti népiskola. A páholymester nyitotta meg és fenn hirdették, hogy a kulturának ebben az új hajlékában vallás nélküli erkölcs tanítás foglalkoztatni.

Nem így jeljük, de nem is csodálkozunk rajta. Ahol »keleti regé«-nek tartják a bibliát, ott nem is lehet szó vallás-erkölcéről. Sőt inkább azon csodálkozunk, hogy miért nem mentek mindjárt egy lépéssel tovább, miért nem hirdetnek erkölcsöt — Isten nélkül.

A szabadgondolkodók párisi kongresszusa ezt is felvette programjába. Néhány nap mulva ül össze az agyonreklamirozott kongresszus és egyik pontja lesz: erkölcs — Isten nélkül. Ez méltó a mai Franciaországhoz, amelyet az Isten nélküli való erkölcs máris alaposan — erkölcsstelené tett. És ha még jobban terjed ez az Isten nélküli való erkölcs, a szabadgondolkodók kongresszusa mellett tarthatnak majd minél sürűbben — börtönügyi kongresszusokat is.

És éppen Franciaország szomorú példája mutatja, hogy evvel az Isten nélkül

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy hírneves huszárórnagy.

(Levéltári adatok nyomán.)

Irtá: Zarándy A. Gáspár.

Vitézvári Simonyi József báró ezredesnek, a legvitézebb huszárnak szinte legendaszerű hírneve csaknem teljes feledésbe merítette az I. Napoleon idejébeni háborúk többi hőseinek nemkevésbé fényes emlékeit. Pedig épen Simonyi ezredében, a Hessen-Homburg (most a Radetzky gróf tábornagy nevét viselő 5-ik számú) huszár-ezredben szolgált egy másik magyar is, a kinek hőstetteit saját királya, a porosz király s az akkor velünk szövetségben lévő orosz császár és Piemont királya tömördek rendjellel, az arany-sarkantyus vítézi jelleggel, »Chevalier« (lovagi) ranggal és még sok más kitüntetéssel jutalmazták s a ki, ha nem is multa felül ezredesét, mert az lehetetlen volt, bizonyára egyenlő volt vele vitézségre és hőstetteinek soká-

ságára nézve. Ez az akkor Európaszerte csodálattal emlegetett magyar huszár Püspöky János volt, Püspöky István torontálvármegyei alispán fia és Püspöky Ferencz nagyváradi apátkanonok unokaöccse.

A legyesbényei és barancsi Püspökyek Magyarország legrégebbi nemesei közé tartoznak. Rokonságukhoz számították az Andrássy, Széchenyi, Eszterházy és Pejácsevich grófi családokat; továbbá női ágon a Thurzó grófi, a Csányi, a Bessenyei, Inkey, Döry, Deák és több más hírneves családokat. Az atyai részi női ágon, az 1616-ban elhalt Thurzó György nádortól származnak, a kinek unokája, Thurzó Katalin grófnő Püspöky Istvánnak édes anyja volt. Rengeteg vagyonuk is volt a Dunántúl és Felső-Magyarországon, de a XVIII. század vége felé Püspöky István ennek a vagyonnak jóformán a nyakára hágott már s így történt, hogy János fiát nagybátyja, Püspöky Ferencz nagyváradi apátkanonok vette magához további kiképzés és neveltetés végett.

A pompaszerető gazdag kanonok, a kinek

fénykedvelését csak jótékonyága multa felül, a leggondosabb nevelésben részesítette az eleven eszű gyermeket, s az összhang a legzavartalanabb volt köztük egész addig az időpontig, a melyben a gyermek észrevette, hogy ifjúvá lön. Püspöky János fiatal kora dacára szívesen látott vendég volt Váradon mindenütt, különösen leányos házaknál, a hol az anyák a gazdag örökösökkel, a leányok pedig a dőlczeg szép ifjuval igen szívesen foglalkoztak.

Egy este a nagy Német — (most Teleky)- utcán sétálgatott, mikor hirtelen egy gyöngyös tárczát pillantott meg a lábai előtt. Püspöky felvette és kinyitotta. Csak egy száritott rózsa és egy hajfűrt volt benne. Már épen be akarta csukni a tárczát, mikor észreveszi, hogy a himzett »W. J.« betűk fölött egy hercegi korona látszik. Váradon hercegek! — gondolta. Ilyesmirtől még nem hallottam.

Körülnézett. Senkit sem látott. Csak az az ablak volt nyitva, a mely előtt megállt. Lábujhegyre állt, benézett a szobába és a rendkívül izlésesen, bizonyos előkelőséggel butorozott

Intézeti felszerelések előírás szerint leányok és fiuk részére a legolcsóbban

Fő-üzlet:
 Fő-utca

CZILLÉR IMRE

Fiók-üzlet
 Szt.-László-tér

áruházában szerezhetők be. Costümök, pongyolák blousok, a legdivatosabb kivitelben, salonomban készülnek.

való erkölcsessel együtt jár a haza megtagadása is. A hazaáruló Hervé gyalázatos tanai annyira megméltelyezték kartársait, hogy a francia tanítók lillei gyűlése néhány nappal ezelőtt a hazafias történettudomány ellen foglalt állást.

Tehát: vallás nélkül, — Isten nélkül, — haza nélkül.

Ilyen kilátásokkal kecsegtetik Magyarországot is a szabadgondolkodók. Csak tessék pártolni őket és beültetni a kathedrákba. Ezek majd nevelnek generációt nem nemzeti küzdelemre, hanem küzdelemre — haza ellen, Isten ellen.

Uj titkos tanácsos.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Értesülésünk szerint a hivatalos lap egyik legközelebbi száma Thuróczy Vilmos Nyitra vármegye főispánjának valóságos belső titkos tanácsossá való kinevezését fogja közölni.

Kompromisszum-hírek.

Budapestről vett értesülésünk szerint a tegnapi felbukkant *kompromisszum-hírek éppen nem alaptalanok*. Az udvar — ismét puhatóldzik Budapesten.

Napok óta folynak ebben az irányban a tanácskozások, melyeknek ezuttal nem is a *vezényszó kérdés az ütköző pontja*. Ebben az irányban Bécsből olyan információk érkeztek, hogy a korona elvi álláspontján mégis *hajlandó engedni, némileg*. Hogy annyit koncedál-e, amennyit a koalíció kíván, az nem szivárgott ki eddig a titkos konferenciákról. Vannak azonban a kibontakozásnak egyéb nagy nehézségei. De a helyzet olyan, hogy *minden pillanatban nagy és váratlan meglepetés állhat be a helyzetben*.

Minden esetre feszült és nagy érdeklődéssel néz az ország az elkövetkező napok elé. Akár jobbra, akár balra dől a dolog, hosszú időkre jelentőséggel teljes események várhatók. A viszonyokat ismerve azonban, egyelőre se-

hogy sem szabad tulságos optimizmusba esnie az embernek.

A kompromisszumra vonatkozó megbeszélések még ma sem szünetelnek. Délután azonban, amikor *Kossuth* Ferencz Szabadkára utazott, rövid időre elhalasztott. Ezalatt az udvar megtudja, mi az eddigi puhatóldzás eredménye.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnapi, csütörtökön tartotta augusztusi ülését. A tanácskozás folyamán, a rendes jelentéseken kívül nem került érdemlegesebb ügy tanácskozásra.

Az ülésen jelen voltak: Bordé Ferencz elnök, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Lázár Márton kir. alügyész, Dus László v. főügyész, Varró Domokos kir. főmérnök, dr. Berkovits Miklós tb. főorvos, dr. Hoványi Géza, dr. Berkovits Ferencz, Mezey Mihály, Mihelyi Adolf, dr. Istvánffy István.

A polgármester havi jelentéséből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A *közegészségügyi* állapot augusztus hónapban általánosságban jó volt; a július havihoz viszonyítva pedig, népmozgalmi tekintetben is kedvezőbb volt.

A heveny fertőző betegségek közül a vörheny és a kanyaró majdnem teljesen megszűnt; de emelkedett a hasi hagymáz, mely betegség augusztus hó folyamán 39 esetben mutatkozott. A hasi hagymáz sűrűbb fellépte rendszeresen a nyári és őszi hónapokra esik, az ideai rendkívüli forró s hosszas, száraz időjárás, valamint városunk szennyzet talajviszonyai is elősegítették a hagymáz terjedését. A betegség lefolyása jelenleg enyhe és kedvező: a 39 beteg közül meghalt 1, meggyógyult 9, ápolás alatt van 29.

A járványkórházba augusztus hóban 7 beteg lett szállítva, 21-el kevesebb, mint júliusban, ami szintén a fertőző betegségek csökkenéséről tanuskodik. A gyermekkorházban 35

beteg ápolatott; bejáró beteg 253 vette igénybe az ingyen gyógykezelést.

Élve született 164 gyermek, 90 fiu, 74 leány.

Elhalt 145 egyén, 84 fi, és 61 nő. — Városrészenként elhalt: Újvároson 38, Olasziban 29, Váralja-Velenczén 37, a kórházakban 41. Hét éven aluli gyermek 66 halt el, vagyis az az összes halálozások 40,2 százaléka.

Szegény beteg 409 gyógykezelettet az országos betegápolási alap terhére.

Az élelmiszerek vizsgálatánál 2 szekér éretlen dinnye, vízzel hígított tej és egy nagydoboz sütemény koboztatott el.

Az állategészségügyi állapot változatlan.

A *közbiztonsági* állapot augusztus hónapban kielégítő volt, amennyiben súlyosabb természetű bűncselekmények nem fordultak elő.

Lopás 47, hatóság elleni erőszak 12, súlyos testisértés 4, könnyű testisértés 8, csalás 9, párbaj 1, magán okirathamítás 1, zsarolás 1, sikkasztás 8, életveszélyes fenyegetés 9 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 65 esetben sikeres, 26 esetben sikertelen volt. — Ezen kívül nyomozás teljesített a kir. ügyészség elrendelésére 14, más hatóságok megkeresésére 24 esetben.

Letartóztatva volt 90 egyén, akik közül az illetékes bírósághoz átkisérteztett 17, eltolonczoltatott 73.

Kihágási feljelentés 240 esetben tétetett, legnagyobb részt csavargás és koldulás miatt. Öt kisebb tüzeset és 2 öngyilkosság történt.

A közadók augusztus havi bevételi eredménye kedvezőtlen, amennyiben 74,453 korona 77 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	56119 kor. 29 fill.,
kamatban	31 > 02 >
betegápolási pótdobban	3084 > 36 >
kamatban	65 >
hadmentességi díjban	114 > — >
kamatban	3 > 12 >
házasági adóban	16 > 48 >
fegyver adóban	10 > — >
szeszadóban	2664 > 74 >
kamatban	100 > 35 >
mezőgazdasági munkás- és cselédpénztári díjban	27 > 60 >

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.

szobában a pamlagon egy fiatal nőt látott, ki a lámpa mellett olvasva ült. De Püspöky soha életében hasonló szépséget nem látott, soha még azt a csodálatot, azt a vágyat nem érezte, a mely most elfogta a szívét. Mikor nagynehezen felocsudott merev bámulatából, beszól az ablakon:

— Asszonyom, öné ez a tárcza?

A hölgy felriadt, az ablakhoz sietett és nagy hálálkodással vette át tulajdonát, majd behívta magához az ifjút, aki szinte szédült szerencséjéről s rövid fél óra múlva Püspöky, mint a szép asszony rabja távozott. Ettől fogva az ifjunak semmire sem volt gondja hölgyén kívül s a kanonoknak nem kellett hosszú idő, hogy öcsce titkának nyomára jöjjön. Mély aggodalom fogta el, mert a nőt Váradon senki sem ismerte. Nyomozni kezdett tehát s a nyomozás szálai Pozsonyon át Bécsbe és Galicziába vezettek. A rejtélyes hölgy nem volt más, mint a hírhedt Kettesy Laura, egy pozsonyi szegény szücsnek a leánya, a ki tizenöt éves korában Bécsbe került s ott Sapieha hercegnek egyik szobaleánya lett. Később pedig mint érdekes kalandornő igen sokat beszéltetett

magáról. Csakhamar szolgálatbalépése után a palotából roppant értékű gyémánt fülbevalók és egyéb ékszerek tűntek el. A tettest nem bírták kipuhatolni, a bosszus hercegnő tehát egyszerűen elcsapta egész cselédségét. A leány valami két hétig csavargott hely nélkül, míg végre Woronietzky hercegnőhöz fogadták föl, a ki nemsokára Krakkóba vitte magával. Az ügyes és rendkívül szép leányzó Krakkóban az egész hercegi családot meghódította, de különösen elbűvölte a hercegnő fiát, János herceget, aki fél év múlva meg is szökött vele. — Épen ekkor kezdődött a Napoleon által szított lengyel mozgalom, beállt a fölkelők közé s nemsokára el is esett.

Ezen mult, hogy Kettesy Laurából, a pozsonyi szegény szücsmester leányából nem lehetett hercegnő. — A Woronietzkytól kapott nagy értékű ékszerekkel és pénzzel a leány Pestre költözött, a hol esztelen pazarlásai folytán már tönkre ment volna, ha egy Dálnoky nevű zongoramester meg nem kéri. A nyomortól irtó leányt nem riasztotta vissza kéréjének öregsége. Hozzá ment és iparkodott tőle telhetőleg megrövidíteni a napjait, a mi

sikerült is neki. A temetés után pénzzé tette az egész hagyatékot s ott hagyván Dálnokyné a költséges fővárost, Nagyváradra költözött, a hol tömördek kalandjáról sutogott a hír, de oly ügyesen szötte viszonyait, hogy azokról csak homályos sejtelmek kerültek az emberek fülébe. Egy fiatal grófról beszélték, hogy miatta lőtte agyon magát, mert szülei nem egyeztek bele házasságába. Ezután Forgay Károly jómódu kereskedőt bolondította el, a ki háromszori kiköszarás után kétségbeesésében mérget ivott, de ez orvosok megmentették életét.

Eme lesújtó hírek hallatára, szomoruan lépdel föl s alá szalonjában Püspöky Ferencz apátkanonok. Azt tudta, hogy Dálnokyné sokkal ravaszabb, mintsem bizonyos összegű ajándék fejében elhagyná Váradot, hogy nagy gondal őrözt öcscsének lelki nyugalalmát evvel ujra vissza állítva, jövőjét is biztosíthassa. Tenni kellett, mielőtt késő lett volna. Hivatta Forgayt és kikérdezte. A kereskedő őszinte volt. Bevallotta, hogy Dálnokyné hozzá menne, ha kétszer anynyi vagyona volna.

— És mennyi van? kérdezte a kanonok.

Lithion tartalma!

Gyógyvíz és üdítő ital.
Szénsavdús.
Könnyen emészthető!

A singléri

SZULTÁN-FORRÁS

Lithion tartalma!

húgyoldó és húgyhajtó hatása!

Szakorvosok előkelő betegek vesebajoknál, húgyhólyag-bántalmaknál, emésztési és légzési szervek hurutainál páratlan sikerrel alkalmazzák, illetve használják Magyarország legolcsóbb gyógy- és élvezeti vizeinek egyike. A SZULTÁN-forrás kútkézelősége: *Holénia Béla Eperjes* — Kapható *Kádár János* urnál Nagyvárad.

Városi adóban	59052	kor. 11 fill.
vizdíjban	19507	> 72 >
törvényhatósági utadóban	9799	> 69 >
kamatban	25	> 90 >

folyt be.
A polgármester jelentését tudomásul vették, a szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt tudomásul vették.

A kir. pénzügyigazgató betejesztette az adóbefizetések július havi eredményét.

A kir. tanfelügyelő bejelentette a kultuszminiszter leiratát, amely szerint Schrader Friderika községi tanítónőt nyugdíjazták.

Apróbb adóügyek elintézése után az ülést véget ért.

Az érmelléki borászati kongresszus.

(Harmadik nap.)

— Kiküldött tudósítónktól. —

A kongresszus tegnap folytatta és harmadik napján be is fejezte tanácskozását. A kongresszus ez alkalommal a fürdőház udvarán ülésezett, mialatt benn a nagytermet virágfüzerekkel ékesítették a kongresszusi bála. A hallgatóság számban ugyan megfogyott, érdeklődése azonban éppen nem csappant meg s a vadgesztenyék árnyékos hűsében még mindig százon fölül ülték körül az asztalokat. Közben szorgalmasan fogyasztották a palacsztort, miután a vendéglős hordósora a nagy frekvenciát mellett már régen elfogyott. Így fest a bor-kongresszusok sörfogyasztása.

Molnár Ákos dr. elnök valamivel 10 óra után nyitotta meg az ülést, melynek jegyzőkönyvét ismét Stettner József dr., a kongresszus egyik agilis titkára vezette. A jegyzőkönyv hitelesítésére ezúttal Horváth József dr.-t és Balogh Lajost jelölte ki az elnök. Rövid elnöki bejelentések után az előadások kerültek sorra.

Elsőnek Szigei Gyula Andor az ampelológiai intézet asszisztense tartott igen szép, előkelő tónusu előadást a hazánkban pusztító szőlőbetegségekről s az ellenük alkalmazott védekezési eljárásokról.

A peronoszpóra az idén olyan újabb bántalmakat okozott szőlőinkben, melyek gazdáink előtt ismeretlenek voltak s úgy a minőség, mint a mennyiség megromlásával kiszámíthatatlan károkat idézett elő. Az idei csapadékos

junius mutatja, hogy a peronoszpóra nincs kalendáriumi dátumhoz kötve. Nedves, meleg időben mindenkor felléphet. A zsendülő bogyóju *fürtök peronoszpóra-bántalma* általánosságban csak az idén jelentkezett, óriási károkkal. A védekezésnél permetezni kell a virágzás előtt 0.5 százalékos bordói lével s utána porozni a fürtöket rézkénporral, továbbá közvetlenül a virágzás után 1 százalékos bordói lével s utána rézkénporozni a sörét nagyságu kis bogyóju fürtöket, végre 1 százalékos bordói lével akkor, ha fellép a peronoszpóra a leveleken, vagy ha nem lép fel, legkésőbb július közepe táján s utána porozni a fürtöket rézkénporral. Fürtbántalom esetén a porozást ismételni kell, ahányszor az eső lemosná a fürtöket. *Czél szerű e lehullott lombot összege-reblyézni s a szőlőtől kihordva, elégetni.* Ezzel elpusztítjuk a peronoszpóra kitelelő szerveit s így a peronoszpóra fertőzés lehetőségét csökkentjük.

Sajnálatosan elterjedt, közismert betegség a *lisztharmat*, amely periodikus föllépést mutat. Néha két-három évi pauza után következik egy általános erősebb pusztítás és akkor is többnyire csak bizonyos borvidékeken, nem egyszer csak bizonyos községek határára, egyes hegyekre terjed. Ma már aligha fordulhat elő az 1898-ik évhez hasonló pusztítás. *Biztos hatásu gyógyszer a kén.* Örölt kén, vagy porlasztott kénvirág alakjában szárazon kiporozva. Kénporozni akkor kell, ha már föllépett az oidium. A porozást annyiszor kell ismételni, ahányszor az eső lemosná a tőkét.

Kimerítő részletességgel foglalkozik aztán az előadó a kevésbé ismeretes betegségekkel, minők az *antraknózis, a fakórohadás, a szürke-rohadás és a gyökérgyökés.*

A szimpatikus, megnyerő előadó tanulságos értekezését, amelyet érdekes ábrákkal illusztrált a hallgatóság az elismerés gyakori megnyilatkozásával szakította meg s általános élénk helyesléssel fogadta.

Molnár Ákos elnök bejelentette, hogy Hirschl Antal gyöngyösi bortermelőnek a borfogyasztási adó eltörlése tárgyában, *Sztehlo* Bertalannak a borkivitel ügyében érkezett beadványait, miután a kongresszus ezekkel a kérdésekkel behatóan foglalkozott már, mellőzendőnek tartja. Az ülés ehhez hozzájárul. Ekkor a kongresszus vezetését Balassa István társelnöknek adta át.

A kongresszus második előadója Merza Márton, a Magyar Gazdák Lapjának szerkesztője volt, aki a hegyközségekről és a szőlő-

talajok adóosztályozásáról értekezett. Az előadás szorosán a hegyközségek szervezéséről szóló 1894: XII. törvénycikkkel foglalkozott s így természeténél fogva kerülnie kellett minden színezést. Mégsem vált azonban unalmas.

Hibája a törvénynek, hogy nincs általánosságban kötelező alapelve. A magyar bortermelésnek föl kell virágoznia s ebből a szempontból hiba volt a törvényben a hegyközségek létesítését szabad elhatározásra bízni. Kardinális hibája mellett kisebb fogyatkozása a törvénynek, hogy a hegyközségeket a politikai községek gyámsága alá helyezte. A hegyközségeknek nincs igazi karhatalma, mert a hegyőrök még igazi fejeviselelési joggal sem bírnak. Elmulasztotta a törvény megvonni a választalat a hegyi és homoki bortermelés között. Pedig a homoki bortermelő igen kedvező helyzetben van a hegyi termelővel szemben. A szőlőtalajok adóosztályozása szintén a hegyi szőlőkre nézve mutat kedvezőtlenebb eredményt, mint a homoki szőlőknél. A hegyi szőlők a beültetéstől származó 10 évi adóelengedésben részesülnek, a homoki szőlőknek 6 évi adóját számítják le. A hegyi szőlők adója egy kat. hold után 4 kor. 50 fillértől 6 koronáig terjed, míg a homoki szőlőké csupán 1 kor. 50 fillértől 3 koronáig. Mindezek visszas állapottok, amelyeken segíteni kell, de ha lehet minél előbb.

A tartalmas előadás után újból Molnár Ákos vette át az elnöklést. *Zwack* Ákos bor-nagykereskedő előadása elmarad. — Pótlólag előadást tartott azonban *Bernátsky* Alfréd a verseczi hegyközség jegyzője az *édes must konzerválásáról és értékesítéséről.* A téma, amelyet az előadó teljesen önálló és eredeti alapokon épített föl, csak fokozta a kongresszus érdeklődését, még ülésének utolsó órájában is. Az előadó igen érdekesen fejtegette speciális álláspontját, hivatkozva a verseczi kongresszusra s azt vitatta, hogy az anti-alkoholikus mozgalom terjedésével a bortofgyasztás belátható időn belül jelentékenyen csökkenni fog, amit nagyban meg fog érezni az értékesítés, ennél fogva czél szerű lesz az alkoholellesenek részére állandóan édes mustot tartani, hogy legalább ez legyen náluk értékesíthető. Ezzel egyúttal bizonyos tekintetben eleje vétetik a tultermelésnek is. A must édeségének konzerválására előadó csekély mértékű *szalicilsavat* ajánl. Hangsúlyozza, hogy az ilyen mustok ellen higiénikus szempontból alapos kifogás nem tehető.

— Huszonötezer forintra lenne még szükségem, — felelt Forgay,

— És akkor ön rögtön megesküdnek velem?

— Igen, még pedig azonnal.

Erre a kanonok föllált, szekrényéhez ment és belenyúlt, majd egy csomaggal tért vissza, a melyet Forgay kezébe nyomott, és így szólott hozzá: . . . én önt becsületes embernek ismerem; én önnek ajándékozom a hiányzó huszonötezer forintot, de elvárom, hogy minél előbb megtörténjék az esküvő . . .

A történetek után az ifju Püspöky Jánossal felfordult a világ, persze nem tudta, milyen kétes szerepü kalandornő az ő választottja. Kanonok nagybátyjának vigasztalásai, a társadalmi szórakozások, a szép paripák stb. . . mind-mind hidegen hagyták és nem érdekelték; azt hitte, hogy neki már csak a halál nyújthat enyhülést s így aztán nem csoda, hogy 1792. augusztus 4-én, az ép Váradon verbungoló csapatnál jelentkezve, beállott huszárnak. Katonáskodásának első időszakát az 1-ső számú, huszárezredben töltötte el; ott lett hadnagy is azután a Hessen-Homburg huszárokhöz (jelenleg az 5. számú ezred) lett áthelyezve, a hol első haditénykedéseként 120 magyar huszárral 250

vértezett francia lovast fogott el, a kiknek Károly főherceg hadvezér elfogatása volt feladatuk, Ennél a lovastöközetnél 180 francia vasas és csak 11 huszár esett el.

Sajnos azonban hogy az egyesek hőstettei hiábavalók voltak. Ausztria gyalogsága (ép úgy, mint Königréznél) elvesztette a nagy csatát, s 1797. április 4-ike ismét egy levéllel gazdagította Napoleon dicsőségének koszoruját. — Ausztria már-már a porban hevert, de a rozsol vezetett gyalogság vesztéseinek dacára, Püspöky János folyton emelkedett, főhadnagy és kapitány lett s az *elchingeni* győzelmes huszárohama után, a mikor Püspöky kapitány egy divízió (3 század) huszárral levert két francia gyalogezredet, két ütég tüzért, és az azok támogatására odarendelt 300 francia lovast.

E nagymérvű vitézi tettek után Simonyi báró őbester maga ajánlotta Radetzky gróf tábornoknak, hogy Püspökyt őrnagygyá nevezze ki és az általa megérdemelt Mária Terézia rendjelet is — ha érette szabályszerűen folyamodik — kieszközölje. Minden rendben volt: Püspöky őrnagy lett; de a Mária Terézia rendjelért, mint azt a szabályok előírják, nem adta be kérvényét. És midőn a tisztikar, élén hősléklü őbesterükkel, Simonyi József báróval egyre

nógatta Püspökyt, hogy hajoljon meg a Mária Terézia — lovagrend szabályai előtt és nyujtsa be kérvényét, melyet Simonyi báró őbesteren kívül, az ezred tisztikara is, mint szemtanu alá fog irni s így aztán nem csak bárói méltóságra emeltetik, hanem azonkívül a Mária Terézia — lovagrend gazdag alapítványából évenként tetemes pénzadományt is kap.

Püspöky mindezekre ridegen válaszolt, mondván: — immár egyik sem kell, ha kapitány koromban, Sacile-nél, felső Olaszországban, 1809. április 24-ikén, a mikor ennél különb dolgokat cselekedtem, nem érdemesített a hadvezetőség a Mária Terézia — lovagrendre, s e helyett csak az aransarkantyut adták a nápolyi lovag-renddel, — tehát nem kell és nem is kérelmezem.

Igy történt aztán, hogy e hirneves férfiú és a még élő ivadékaik nem lettek bárók!

Napoleon és Ferenc király időközben békét kötöttek, és ezt bölcsen is cselekedték, mert mindkét birodalomnak és hadseregnek nyugalomra volt szüksége. A Hessen-Homburg (Radetzky) huszárezred Stájerországon át Zalavármegyébe került s a vitéz tisztikar neki is adta magát a társadalmi élet örömeinek, és sorra kezdtek nősülni. Püspöky szívéből az élet

Szülők figyelmébe!

Az iskolai év bekezdésével —

A gyermekek teljes és czél szerű telruházása esakis legolcsóbb árban, legnagyobb választékban —

Leitner Lázár-nál

Nagyváradon, Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávéház ajtajával szemben eszközölhető.

A kellemes irodalmi beosztással fölépített előadás kisebb vitát provokált. Serly Gusztáv dr Szatmárvármegyei tisztifőorvosa közegészségügyi szempontból kijelentette, hogy a szalicil nem ártalmas. Molnár Akos dr figyelmeztet a műborgyártásra, amelynek a határozati javaslatlalt könnyen tág kaput nyitnánk. Indítványozza, hogy az országos vegykezései állomáshoz tegye át a kongresszus a határozati javaslatot. Itt majd kísérleteznek a megjelölt anyaggal s megállapítják, egészséges-e, értékesítésre alkalmas és érdemes-e.

Azután pedig, amennyiben beválik, módot kell keresni, hogy a műborgyártás gondos távollattal esetleg megvalósítható legyen az idea, amelyet magában véve, mint új ötletet és originális gondolatot mindenki nagy rokonszenvvel fogadott. Első sorban maga az elnök, aki ismételt hangsúlyozta, hogy a belfogyasztás emelése érdekében minden lehető tenni, de óvakodni kell ugyanakkor, nehogy tiszta kivitelünkön csorbát ejtsünk.

A kongresszus az elnök álláspontjára helyezkedett.

Molnár Akos elnök ekkor még egyszer összegezte a kongresszuson történeteket. Kiemelte a főbb momentumokat, amelyek a kongresszuson a termelés akadályai, az értékesítés, valamint a pinczekezelés és a borgazdaságra vonatkozó közigazgatási intézkedések tekintetében irányították a tanácskozást. Beszámolt a kiállítási borárverésről, amelyen 290 korona folyt be. Ez az összeg földöz a kiállítás költségeit.

Elnök indítványára kimondotta a kongresszus, hogy fölratban üdvözlí Sztéryni József kereskedelmi államtitkárt és Dobokay József miniszteri tanácsost, a kik a kongresszus ügyének igen becses szolgálatokat tettek. Nekik sok részük van abban, hogy a kongresszus a hasonneműk közt eddigelé a legsikertelbbnek és határozottan a leglátogatottabbnak mondható.

Miután az elnök ismételve köszönetet mondott a kongresszus jelenlevő diszelnökeinek, tisztviselő társainak ugyszintén özvegy Pongrácz Vilmosné grófnénak, a ki a kongresszus tagjait az előző napon nagykégyai pinczében fényesen megvendégelte. Isten bőséges áldását kérte a résztvevőkre s a tanácskozást pontban déli 12 órakor lelkes éljenek között bezárta. Még Weingärtner Andor tolmácsolta szives szavakkal a kongresszus elismerését és háláját a népszerű, buzgó elnök, Molnár Akos iránt, aki valóban lelke volt az egész moz-

galomnak s aki a tanácskozásokat is elnöktársával mindenkor tapintatosan és ügyesen vezette. A kongresszus aztán az elnök éltetése közben oszlott szét.

Délután 2 órakor Stubenberg József gróf két hatalmas pinczét látogatták meg a kongresszusi tagok Székelyhídon. A pinczeajtók csinosan föl voltak díszítve a grófi család címerével, lobogóival, fenyőgalyakkal. A terjedelmes pinczét pazarul kivilágították s benn szebbnél-szebb polgárleányok, jobbnál-jobb borokkal, süteményekkel kínálták a látogatókat. Később kocsikra kapott föl a társaság s a vasuti pályaházhoz hajtott, hol már különvonat várta, amely Diószegre vitte.

Itt muzsikaszóval várták a vendégeket, úgy kísérték föl Zichy Tivadar gróf gyönyörű pinczébe, ahol szintén pompás uzsona s kitűnő borok várták a látogatókat, akik esti 7 óra után hagyták el Diószeget.

A páratlan sikerű kongresszust aztán bál rekesztette be, amely méltó befejező akkordja volt a szép előzményeknek.

Védekezés a kolera ellen.

— A rendőrkapitány intézkedése. —

A kolera réme fenyegeti Európát. A veszedelmet állítólag Oroszországból hurczolták be s már sokan megbetegedtek a pusztító vészben. Poroszországból naponként érkeznek jelentések a kolera feléptéről. Jóllehet, hogy a közönség megnyugtatósa czéljából nem igen szokták a való tényállást világgá kürtölni, még is már több kolera halálózásról jött hír.

A mai forgalmi viszonyok mellett a veszélyt igen könnyen és gyorsan el lehet hurczolni s ez okból a hatóság soha sem lehet elég gyors és éber a veszedelem elhárítására teendő intézkedéseiben.

A belügyminiszter rendelete s Nagyvárad város tanácsának intézkedése folytán a rendőrkapitányi hivatal az alábbi intézkedések fogantatását rendelte el:

Az ázsiai kolera ellen való védekezés tárgyában intézkedés a m. kir. belügyminiszter 91382-1905 számú körrendelete folytán.

Határozat:

A fenyegető veszedelem elhárítása érdekében az egész város területén haladéktalanul fo-

hosszu sorozata teljesen kitörülte a nagyváradí álhercegnő képét. Szenvedélyesen beleszeretett Csányi Bernát és Besseney Anna magasztos szépségű leányába, Zsuzsannába, a később vértanúvá lett Csányi László főkörménybiztos és miniszter testvérhugába, akit aztán hamarosan nőül is vett.

Az esküvőn Püspöky János volt a boldog férj, akire csak azért mosolygott most az egyszerű a szerencse, hogy annál nehezebben sujt-hassa. A násznép éppen menni készült a templomból, mikor viadó hallatszott. — Püspöky ott hagyván ifju nejét, seregéhez rohant, a hol elszörnyedve értesült, hogy ezredének haladéktalanul indulnia kell. Napoleon gyorsított menetekben közeledett a határok felé, és a meglepett ostoba bécsi udvar fejvesztett gyorsasággal rendelte el a seregek mozgósítását.

Simonyi báró öbester, a rettenetes erélyű legvitézebb huszár kiadta a rendeletet, hogy — két óra múlva indulás, aki elkésik, — azt . . . föbelővtem!

Püspöky őrnagy átkozta végzetét; de végre is hősléklü neje rábeszélésének engedett és ement a táborkba. Öt évig volt távol hazájától és ifju nejétől a sokat zaklatott és türt vitéz Püspöky János, a ki Párizs bevétele és Napóleon bukása után hazament Zalába gazdálkodni.

Házasságából több gyermek származott. A legidősebb Graczián volt, aki hősléklü atyjához hasonlóan, sok vitézi tettet követett el a szabadságharcz alatt s aki 1849. május 21-én elsőként lépett Budavár fokára a magyar zász-

óval kezében s a kinek golyója a hazaáruló Hentzi tábornokot leterítette. Ebben az esetben is bebizonyult, hogy csak sast nemzenek a sasok; Nubia párduczai nem nemzenek gyáva nyulak, és hogy Püspöky Graczián méltó fia volt apjának és méltó öcscse anyja fivérének, a vértanu Csányi Lászlónak.

— Ez a család, mely évszázadok óta oly sokat szerepelt, immár kihalófélben van: — a hírneves huszárőrnagynak, Püspöky Jánosnak csak egy unokaöcscse él, Püspöky Imre, a barancsi gazdag földbirtos, a ki az őrnagy ifjabb fivérének, Józsefnek a fia. Aztán két urokája: Graczián és Teréz testvérek.

*

És ha majd a budapesti egyetemi ifjuság ismét lerózza halottak napján kegyeletének adóját Csányi László márvány síremlékénél és elhangzik szónoklata a kerepesi temetőben, . . . gondolja meg, hogy akit kegyelete által megtisztelt hamvaiban, annak valamikor a hős Zrínyiek és Thurzók vérből is cseregdedezett ereiben, . . . gondolja meg, hogy nemzetünk emez egyik kimagasló nagy alakjának nővére Zsuzsanna neje volt a hős Püspöky Jánosnak, ki földi pályáját becsülettel befejezve, rég megtért őseihez és elfelejtve s elhagyottan várja a barancsi kriptában a feltámadást és hazájának független szabadságát.

ganatosítandó köztisztasági szemléket rendelék. E szemléket a kerületi t. orvosok a ker. r. biztosokkal egyetemben végzik, még pedig utcáról-utczára és házról-házra járván, úgy a köz, mint magánépületeknél személyesen meggyőződnek arról, hogy:

a) az ürszékek karbololdattal, avagy mésztejjel állandóan fertőtlenítve vannak-e?

b) hogy az udvari folyókák, személtládák hasonló módon fertőtlenítettek-e?

c) különösen nagyobb forgalmu épületek (gyárak, malmok, szállodák, vendéglők, kávéházak, iskolák stb.) ürszékei, udvarai, személtládái és folyókái a legkifogástalanabb tiszta állapotuk-e?

Mindazon helyeken, hol szükségét látják a tisztítást és fertőtlenítést 24 órán belül leendő fogantatás végett azonnal rendeljék el. A kerületi rendőrbiztos köteleles az orvos által kifogásolt épületeket 5 nap mulva újból felkeresni, személyesen utána nézendő, vajjon a háztulajdonos vagy házgondnok a vett szóbeli meghagyásnak mindenben eleget tett-e?

Azon esetben pedig, ha háztulajdonos a meghagyottak teljesítését elmulasztotta volna, hozzám azonnal és esetről-esetre haladéktalanul jelentést tegyen illető ker. r. biztos, hogy a mulasztó háztulajdonost haladéktalanul büntethessem, de egyidejűleg a köztisztaság érdekében sürgősen szükséges munkálatokat költségére hatósági uton fogantatithassam.

Felelősség terhe alatt kötelesek kerületi rendőrbiztosok a ker. t. orvosok közbenjöttével az elrendelt szemléket kerületeikben azonnal megkezdeni s a helyenként ismételt feljárással együtt 14 nap alatt bevégezni. Ugy, hogy vonatkozó jelentéseiket már 7 nap mulva okvetlenül elvárom.

Egyidejűleg felhívom Lőrinczy Gyula tb. r. alkaptányt, mint vágóhídi biztost, hogy a vágóhíd állandó tisztántartása és ennek folytonos ellenőrzése körül felelősség terhe mellett minden lehető elkövessem.

Ugyszintén felhívom Réz Bertalan rendőrbiztost, hogy a bérkocsi állomásokat hetenként 2-szer személyesen ellenőrizze s azok tisztítása és fertőtlenítése iránt intézkedjék.

Végül felhívom Horváth Géza rendőrbiztost, hogy személyesen vizsgálja felül a piacokat és pedig a kerületi tisztí orvosok egyikével. A piacok tisztasága s a forgalomba hozott piaczi cikkek tekintetében is, nevezett rendőrbiztost teszem felelőssé.

Megjegyzem e helyütt, hogy az elrendeltnek, mint rendkívül fontos közegészségügyi szolgálatnak minél nagyobb lelkiismeretességgel való ellátására nagy sulyt fektetek. A tapasztalt és orvoslást váró állapotokról haladéktalanul jelentést várok, de egyuttal arról is, hogy illető hatósági kiküldött mit rendelt el a helyszínen.

Végül érdekelte háztulajdonosokat, szintegy a lakosságot e helyütt figyelmeztetem arra, hogy a tisztaságra a legnagyobb mértékben gondot fordítson, különösen az ürszékeket, személtládákat és udvari folyókákat fertőtlenítse állandóan, a hatósági kiküldöttek felhívásának pedig mindenben haladéktalanul eleget tegyen, nehogy büntetés kapcsán legyen kénytelen háza táját tisztán tartani.

Megkeresem Komlóssy József gazdasági tanácsnok urat, hogy az utczai csatornanyílások, a Körösbe vezető csatorna nyílások, a szennyviz árkok és közterek fertőtlenítése, és pedig naponta való fertőtlenítése iránt Windich Márton városi gazdát szigoruan utasítani sziveskedjék.

Miről a 10155—1905. számú véghatározatra utasítással és jelentésképen a tek. Polgármesteri hivatal, dr Baróthy Akos v. t. főorvost, Komlóssy József v. tanácsnokot, dr Berkovits Miklós, dr Mayer László és dr Nemes Aron kerületi t. orvosokat, Lőrinczy Gyula tb. rendőrkaptányt, Szabó Gábor, Kápolnay Gyula, Horváth Géza, Réz Bertalan és Kemény Ignác rendőrbiztosokat, — végül sajtóiroda utján Nagyvárad város közönségét értesitem.

Nagyvárad, 1905. évi szept. 5-én.

Eleméry Ferencz,
r. főkapitány helyettes.

A kellemes irodalmi beosztással fölépített előadás kisebb vitát provokált. Serly Gusztáv dr Szatmárvármegyei tisztifőorvosa közegészségügyi szempontból kijelentette, hogy a szalicil nem ártalmas. Molnár Akos dr figyelmeztet a műborgyártásra, amelynek a határozati javaslatlalt könnyen tág kaput nyitnánk. Indítványozza, hogy az országos vegykeresleti állomáshoz tegye át a kongresszus a határozati javaslatot. Itt majd kísérleteznek a megjelölt anyaggal s megállapítják, egészséges-e, értékesítésre alkalmas és érdemes-e.

Azután pedig, amennyiben beválik, módot kell keresni, hogy a műborgyártás gondos távollattásával esetleg megvalósítható legyen az idea, amelyet magában véve, mint új ötletet és originális gondolatot mindenki nagy rokonszenvvel fogadott. Első sorban maga az elnök, aki ismételt hangszóval, hogy a belfogyasztás emelése érdekében minden lehető meg kell tenni, de óvakodni kell ugyanakkor, nehogy tiszta kivitelünkön csorbát ejtsünk.

A kongresszus az elnök álláspontjára helyezkedett.

Molnár Akos elnök ekkor még egyszer összegezte a kongresszuson történeteket. Kiemelte a főbb momentumokat, amelyek a kongresszuson a termelés akadályai, az értékesítés, valamint a pinczekezelés és a borgazdaságra vonatkozó közigazgatási intézkedések tekintetében irányították a tanácskozást. Beszámolt a kiállítási borárverésről, amelyen 290 korona folyt be. Ez az összeg fődízi a kiállítás költségét.

Elnök indítványára kimondotta a kongresszus, hogy fölratban üdvözlí Sztéryni József kereskedelmi államtitkár és Dobokay József miniszteri tanácsost, a kik a kongresszus ügyének igen becses szolgálatokat tettek. Nekik sok részük van abban, hogy a kongresszus a hasonmüek közt eddigelé a legsikerültebbnek és határozottan a leglátogatottabbnak mondható.

Miután az elnök ismételve köszönetet mondott a kongresszus jelenlévő diszelnökeinek, tisztviselő társainak ugyszintén özvegy Pongrácz Vilmosné grófnénak, a ki a kongresszus tagjait az előző napon nagykégyai pinczejében fényesen megvendégelte. Isten bőséges áldását kérte a résztvevőkre s a tanácskozást pontban déli 12 órakor lelkes éljenek között bezárta. Még Weingärtner Andor tolmácsolta szíves szavakkal a kongresszus elismerését és háláját a népszerű, buzgó elnök, Molnár Akos iránt, aki valóban lelke volt az egész moz-

galomnak s aki a tanácskozásokat is elnöktársával mindenkor tapintatosan és ügyesen vezette. A kongresszus aztán az elnök éltetése közben oszlott szét.

Délután 2 órakor Stubenberg József gróf két hatalmas pinczejét látogatták meg a kongresszusi tagok Székelyhidon. A pinczeajtók csinosan föl voltak díszítve a grófi család címerével, lobogóival, fenyőgalyakkal. A terjedelmes pinczékét pazarul kivilágították s benn szebbnél-szebb polgárleányok, jobbnál-jobb borokkal, süteményekkel kínálták a látogatókat. Később kocsikra kapott föl a társaság s a vasuti pályaházhoz hajtatott, hol már különvonat várta, amely Diószegre vitte.

Itt muzsikaszóval várták a vendégeket, úgy kísérték föl Zichy Tivadar gróf gyönyörű pinczejébe, ahol szintén pompás uzsona s kitűnő borok várták a látogatókat, akik esti 7 óra után hagyták el Diószeget.

A páraiban sikerű kongresszust aztán bál rekesztette be, amely méltó befejező akkordja volt a szép előzményeknek.

Védekezés a kolera ellen.

— A rendőrkapitány intézkedése. —

A kolera réme fenyegeti Európát. A veszedelmet állítólag Oroszországból hurczolták be s már sokan megbetegedtek a pusztító vészben. Poroszországból naponként érkeznek jelentések a kolera felléptéről. Jóllehet, hogy a közönség megnyugtatása czéljából nem igen szokták a való tényállást világgá kürtölni, még is már több kolera halálózásról jött hír.

A mai forgalmi viszonyok mellett a veszeltyt igen könnyen és gyorsan el lehet hurczolni s ez okból a hatóság soha sem lehet elég gyors és éber a veszedelem elhárítására teendő intézkedéseiben.

A belügyminiszter rendelete s Nagyvárad város tanácsának intézkedése folytán a rendőrkapitányi hivatal az alábbi intézkedések fogantatását rendelte el:

Az ázsiai kolera ellen való védekezés tárgyában intézkedés a m. kir. belügyminiszter 91382-1905 számú körrendelete folytán.

Határozat:

A fenyegető veszedelem elhárítása érdekében az egész város területén haladéktalanul fo-

gantatosítandó köztisztasági szemléket rendelék. E szemléket a kerületi t. orvosok a ker. r. biztosokkal egyetemben végzik, még pedig utcáról-utcára és házról-házra járván, úgy a köz, mint magánépületeknél személyesen meggyőződnek arról, hogy:

a) az őrskékek karbololdattal, avagy mésztejjel állandóan fertőtlenítve vannak-e?

b) hogy az udvari folyókák, személtládák hasonló módon fertőtlenítettek-e?

c) különösen nagyobb forgalmu épületek (gyárak, malmok, szállodák, vendéglők, kávéházak, iskolák stb.) őrskékei, udvarai, személtládái és folyókái a legkifogástalanabb tiszta állapotuak-e?

Mindazon helyeken, hol szükségét látják a tisztítást és fertőtlenítést 24 órán belül leendő fogantatás végett azonnal rendelék el. A kerületi rendőrbiztos köteleles az orvos által kifogásolt épületeket 5 nap mulva újból felkeresni, személyesen utána nézendő, vajjon a háztulajdonos vagy házgonnok a vett szóbeli meghagyásnak mindenben eleget tett-e?

Azon esetben pedig, ha háztulajdonos a meghagyottak teljesítését elmulasztotta volna, bozzám azonnal és esetről-esetre haladéktalanul jelentést tegyen illető ker. r. biztos, hogy a mulasztó háztulajdonost haladéktalanul büntethessem, de egyidejűleg a köztisztaság érdekében sürgősen szükséges munkálatokat költségére hatósági uton fogantatithassam.

Felelősség terhe alatt kötelesek kerületi rendőrbiztosok a ker. t. orvosok közbenjöttével az elrendelt szemléket kerületeikben azonnal megkezdeni s a helyenként ismételt feljárással együtt 14 nap alatt bevégezni. Ugy, hogy vonatkozó jelentéseiket már 7 nap mulva okvetlenül elvárom.

Egyidejűleg felhivom Lőrinczy Gyula tb. r. alkapitányt, mint vágóhídi biztost, hogy a vágóhíd állandó tisztántartása és ennek folytonos ellenőrzése körül felelősség terhe mellett minden lehető elkövessem.

Ugyszintén felhivom Réz Bertalan rendőrbiztost, hogy a bérkocsi állomásokat hetenként 2-szer személyesen ellenőrizze s azok tisztítása és fertőtlenítése iránt intézkedjék.

Végül felhivom Horváth Géza rendőrbiztost, hogy személyesen vizsgálja föl a piacokat és pedig a kerületi tisztí orvosok egyikével. A piacok tisztasága s a forgalomba hozott piaci cikkek tekintetében is, nevezett rendőrbiztost teszem felelőssé.

Megjegyzem e helyütt, hogy az elrendeltnek, mint rendkívül fontos közegészségügyi szolgálatnak minél nagyobb lelkiismeretességgel való ellátására nagy súlyt fektetek. A tapasztalt és orvoslást váró állapotokról haladéktalanul jelentést várok, de egyuttal arról is, hogy illető hatósági kiküldött mit rendelt el a helyszínen.

Végül érdekelt háztulajdonosokat, szintugy a lakosságot e helyütt figyelmeztetem arra, hogy a tisztaságra a legnagyobb mértékben gondot fordítson, különösen az őrskékeket, személtládákat és udvari folyókákat fertőtlenítse állandóan, a hatósági kiküldöttek felhívásának pedig mindenben haladéktalanul eleget tegyen, nehogy büntetés kapcsán legyen kénytelen háza táját tisztán tartani.

Megkeresem Komlóssy József gazdasági tanácsnok urat, hogy az utcai csatornanyílások, a Körösbe vezető csatorna nyílások, a szennyviz árkok és közterek fertőtlenítése, és pedig naponta való fertőtlenítése iránt Windich Márton városi gazdát szigoruan utasítani sziveskedjék.

Miről a 10155—1905. számú véghatározatra utasítással és jelentésképen a tek. Polgármesteri hivatal, dr Baróthy Akos v. t. főorvost, Komlóssy József v. tanácsnokot, dr Berkovits Miklós, dr Mayer László és dr Nemes Aron kerületi t. orvosokat, Lőrinczy Gyula tb. rendőralkapitányt, Szabó Gábor, Kápolnay Gyula, Horváth Géza, Réz Bertalan és Kemény Ignác rendőrbiztosokat, — végül sajtóiroda utján Nagyvárad város közönségét értesitem.

Nagyvárad, 1905. évi szept. 5-én.

Eleméry Ferencz,
r. főkapitány helyettes.

hosszu sorozata teljesen kitörülte a nagyváradí álhercegnő képét. Szenvedélyesen beleszeretett Csányi Bernát és Besseney Anna magasztos szépségű leányába, Zsuzsannába, a később vértanuvá lett Csányi László főkörmánybiztos és miniszter testvérhugába, akit aztán hamarosan nőül is vett.

Az esküvőn Püspöky János volt a boldog férj, akire csak azért mosolygott most az egyszer a szerencse, hogy annál nehezebben süjt-hassa. A násznép éppen menni készült a templomból, mikor riadó hallatszott. — Püspöky ott hagyván ifju nejét, seregéhez rohant, a hol elszörnyedve értesült, hogy ezredének haladéktalanul indulnia kell. Napoleon gyorsított menetekben közeledett a határok felé, és a meglepott ostoba bécsi udvar fejvesztett gyorsasággal rendelte el a seregek mozgósítását.

Simonyi báró őbester, a rettenetes erélyű legyítézebb huszár kiadta a rendeletet, hogy — két óra mulva indulás, aki elkésik, — azt . . . föbelővetem!

Püspöky őrnagy átkozta végzetét; de végre is hőslékkü neje rábeszélésének engedett és elment a táborba. Őt évig volt távol hazájától és ifju nejétől a sokat zaklatott és túrt vitéz Püspöky János, a ki Párizs bevételé és Napoleon bukása után hazament Zalába gazdálkodni.

Házasságából több gyermek származott. A legidősebb Graczián volt, aki hőslékkü atyjához hasonlóan, sok vitézi tettet követett el a szabadságharc alatt s aki 1849. május 21-én elsőként lépett Budavár fokára a magyar zász-

óval kezében s a kinek golyója a hazaáruló Hentzi tábornokot leterítette. Ebben az esetben is bebizonyult, hogy csak sást nemzenek a sasok; Nubia párduczai nem nemzenek gyáva nyulakat, és hogy Püspöky Graczián méltó fia volt apjának és méltó öccse anyja fivérének, a vértanu Csányi Lászlónak.

— Ez a család, mely évszázadok óta oly sokat szerepelt, immár kihálófélben van: — a hirneves huszárőrnagynak, Püspöky Jánosnak csak egy unokaöccse él, Püspöky Imre, a barancsi gazdag földbirtos, a ki az őrnagy ifjabb fivérének, Józsefnek a fia. Aztán két urokája: Graczián és Teréz testvérek.

*

És ha majd a budapesti egyetemi ifjuság ismét lerójjá halottak napján kegyeletének adóját Csányi László márvány síremlékénél és elhangzik szónoklata a kerepesi temetőben, . . . gondolja meg, hogy akit kegyelete által megtisztelt hamvaiban, annak valamikor a hős Zrínyiek és Thurzók véréből is csergedezett ereiben, . . . gondolja meg, hogy nemzetünk emez egyik kimagasló nagy alakjának nővére Zsuzsanna neje volt a hős Püspöky Jánosnak, ki földi pályáját becsülettel befejezve, rég megtért őseihez és ellefejtve s elhagyottan várja a barancsi kriptában a feltámadást és hazájának független szabadságát.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Szept. 9. A központi választmány ülése a város-házán reggel 7 órakor.
 Szept. 10. Kerékpárverseny a Sport-téren d. u. fél 3 órakor.
 Szept. 10. D. e. 11 órakor a Harmonia rendkívüli közgyűlése a polgári fiúiskolában.
 Szept. 16-17. Lőverseny.
 Szept. 23-25. Lövészegylet tennisz-versenye.
 Szept. 24. Ügétő versenyek a nagyváradai gyepen.

Az álmokért.

Reszkető nóta hangja hallik;
 Ősz koldus huzza lelkesedve,
 Sápadi arczára diestény árad
 Hisz: «Kossuth Lajos azt izente!»
 Pedig bizony nehéz az élet.
 A verki rossz, a nóta régi
 S az emberek! Oh nem tudnak már
 Leikesülni és lángban égni.
 A fillérek oly gyéren hullnak,
 De ő nem csügged, huzza egyre
 A rongy ruhában éhesen
 Ugy huzza szegény dideregve.
 Pedig ha maga ugy akarná,
 A sorsa bizony jobbra válna;
 Valami pajzán nóta kell csak
 S fogadok, hogy lesz jobb ruhája,
 Fogadok sorsa jobbra válna

De hova lenne fényes álma?

Sebestyén Gyula.

Párbaj helyett — emberölési kísérlet.

Két ur párbajozott Budapesten. Mellékes, hogy min veszték össze. Az a földolog, hogy kiállottak egy szál kardra s az egyik egy kis sebet kapott. A segédek állj-t vezényeltek. Ennek daczára a másik fél, megvadulva a vér látásától, rárohant ellenfelére s úgy sujtotta fejbe a kardjával, hogy menten elöntötte a vér.

A segédek erre összeültek, megszerkesztették a jegyzőkönyvet s az ügyet áttették az ügyészséghez. Ez már nem lovagias ügy, hanem emberölési kísérlet.

Nesze neked, logika!

Ha az állj! előtt agyonszursz valakit: lovagias férfi vagy. Ha utána egy karczolat tesz: gyilkos vagy. S ezt a társadalom előkelői hirdetik, akik később talán még a Bourbon Alfonz védnöksége alatt álló párbajellenes liga választmányának is tagjai lehetnek.

Meddig fog még folyni ez a vakmerő játék a szeretet kicsufolására, a gyilkosság törvényesítése körül?

Elvégre ez az állj! tökéletesen lényegtelen valami. Két embert összeeresztenek azzal, hogy egymást megöljék. Utódaik lesznek a római gladiátoroknak. Csakhogy a gladiátor iránt irgalmasabb volt Caesar, mert a kard mellé pajzsot is adott, nálunk ezt a karbol pótolja. Ha aztán ezt a két bekarbolozott kardur gladiátormódra viaskodik, akkor ne tessék őket okolni. Ők csak azt tették, a mire őket kiállították: gyilkoltak. Vakmerő önámítás, rettenetes hazugság, mikor azt mondják, hogy nem gyilkosság az, a melyet szabályszerűen követnek el. Mintha arra a megöltre valami felemelő tudat volna, hogy őt az állj! szó előtt gyilkolták meg, a lovagiasság összes szabályai szerint!

A gyilkolásnál különben nem szoktak szá-

bályokra figyelni. A párbajozó épp olyan állati düli rabja lesz, mint Sobri Jóska s egy cseppel sem jár el nemesebben az ő gyilkos vasa, mint a Klein házaspáré.

Valósággal kicsúfolása az emberi észnek, mikor a szabálytalan párbajból csinálnak káoszt. A szabálytalanság csak erős felindulásból származik s az erős felindulás minden más bűncselekménynél enyhítő körülmény, csak a párbajnál súlyosít.

Hanem ebbe a logikátlanságba bele kellett jutnunk, mihelyt különbséget tettünk uri és paraszt gyilkosság közt.

Ez a szabálytalanság! Ezt kellene a törvénynek üldöznie! Ezt kellene a segédeknek feljelenteniök szigorú megtorlás végett. És a szocialisták ha egyenlőséget keresnek: tiltakozzanak az ellen, hogy az uraknak szabad gyilkolni, csak szabályszerűen cselekedjék. Ha Bokányiéék ordítva tüntetnek állítólag a középkori butaságok ellen, vegyék észre ezt az igazán ostoba középkori maradványt s ez ellen tüntessenek.

Csakhogy ez önzetlen munka lenne, amelyért senki sem fizetné ki a Népszava nyomdászamláját s amelyből nem is élhetne egy csomó léhűtő a munkások nyakán, a kormány kezében. Azért hát csak rugdossuk a magyar vezényszót s követeljük az általános szavazati egyenlőséget olyan társadalom számára, amely a kivastalt gallérhoz szabad gyilkolási kiváltságot ad, csak fősírfatosan kezelje a gyilkos fegyvert.

* **Személyi hírek.** Dr Radu Demeter nagyváradai görög szertartású katolikus püspök szerdán reggel hazaérkezett székelyre, de ma pénteken Belényesbe utazik több fontos gazdasági ügy elintézésére céljából. — Pósfay Sándor m. kir. h. gazdasági szaktanár több hétre terjedő kirendeléséből hazaérkezett.

* **Deficit a városi pénztárban.** Érdekes, de nem éppen örvendetes előterjesztést tett tegnap Nagy-Várad város számvevői hivatala a tanácsnak, amelyben 31,220 korona póthitelt, illetve hiteláruházást kér, egyes olyan rovatokra, amelyeknél a költségvetésben előirányzott összeget már kimerítették. Ez minden évben előfordul, sokkal érdekesebb a jelentésnek a házipénztár állására vonatkozó adatai. E szerint a város házipénztárának bevétele augusztus 31-ig 206,692 kor. 39 fillér volt, a kiadások pedig 218,754 kor. 61 fillérré rugtak, tehát a házipénztárnak 12,062 kor. 22 fillér *deficitje* van. A főszámvevő szerint ez a deficit a kifizetett drágasági pótlék miatt állott elő, mert e nélkül feleslegesen volna a házipénztárnak. A főszámvevő azonban reméli, hogy a mostani deficit daczára is sikerül az évet hiány nélkül lezárni, mert éppen ősszel emelkedik a forgalom s a vámbevételek magasabb összeget fognak eredményezni.

* **Erzsébet királyné halálának évfordulója.** Holnapután, vasárnap hetedik évfordulójához érünk a gyászos genfi tragédiának. Hetedik évfordulóját üljük vasárnap annak a mind a magyar szivekben, mind a történelem lapjain örök nyomot hagyó vad, kegyetlen gyilkosságnak, melynek áldozata idegen földön idegen emberek között, a mi szívünkhöz nőtt nagy királyné: *Erzsébet* lett. A kegyelet mélységes érzetével ujul fel emlékünkből a nagy királyné áldott, nemes alakja, jóságos, magyarul érző szívének s magyarul gondolkodásának megannyi megnyilatkozásáról a nép

száján élő s írásban is megörökített legenda s a szomorú évfordulón szerte a hazában, hű népe ajkáról ima száll a megdicsőült királyné részére örök nyugalmat esdve az Ur trónja felé.

* **Kisasszony napja.** Verőfényes szeptember hónap nagy ünnepét üli ma pénteken a katolikus egyház, az isteni üdvözítő anyja, a Boldogságos Szűz Mária születésének emlék-ünnepét. Ez ünnepet a magyar katolikusok nevezte el Kisasszony napjának A Boldogságos Szűz születésének emlék-ünnepé alkalmából ma, pénteken a római katolikus templomokban ünnepi nagy misék lesznek predikációval. Ma tartják az aradmegyei Radu-kegyhelyen a híres kisasszony napi bucsut, melyre sok ezer ájtatoskodó gyűl össze az ország minden részéből. A nagyváradai latin szertartású egyházmegyében a közeli Szent Jobbon és Rézbányán van e nap bucsu, melyen Nagyváradról is többen vesznek részt. — Kisasszony napján nyitják meg rendszerint az elemi, polgári iskolák új tanévét.

* **A központi választmány ülése.** Nagy-Várad város központi választmánya holnap, szombaton reggel 7 órakor ülést tart a jövő évi virilisek névjegyzéke tárgyában. Azért tartják ily korán az ülést, mert a délelőtti szegedi vonattal a polgármester-helyettes elutazik a pancsovai polgármesteri kongresszusra. A szokatlan időben tartandó ülésen aligha vesznek részt kellő számban a választmány tagjai.

* **Egy apát halála.** Prágából jelentik hogy Sary Zsigmond a prementrei rend apátja 76 éves korában meghalt. A halál közvetlen oka szivszékhüvés.

* **Nem fizetik az adókat.** Tegnap említettük, hogy Biharmegyében négy milliónál nagyobb összegre gyűlt föl az egyenes állami adóhátralékok összege. Nagy-Várad városánál szintén nem fizetik az ex-lexben az adókat. A közigazgatási bizottság tegnapi ülésén terjesztette elő a kir. pénzügyigazgató a július havi adóbefizetések eredményét, amely szerint a folyó évre, a törlések és beírások után, Nagy-Várad városában az esedékes egyenes adóösszeg 1.151,522 k. 58 fillér volt. Ez évi július hónapban befizettek 11.633 k. 70 fill., míg az 1904. év július havában 81537 k. 77 fillér volt a befizetés, tehát a folyó év július hónapjában 69,904 k. 7 fillérral kevesebbet fizettek be, mint a múlt év július havában. A félévi kimutatás szintén ilyen kedvezőtlen eredményt mutat. Míg 1904. január-júliusi felében 488,440 k. 47 f. egyenes adót fizettek Nagy-Váradon, addig az 1905. január-július hónapjaiban csak 287,145 k. 51 fillér folyt be, vagyis 201,294 k. 96 fillérral kevesebb. Az egyenes adóhátralék 1905. július hó végén 864,377 k. 7 fillér. A többi állami adóknál szintén ilyen visszaesés mutatkozik a befizetésekre vonatkozólag. Ex-lex van — nem adóznak.

* **A debreczeni realisták Nagyváradon.** Megirtuk a minap, hogy a debreczeni realiskola a jelentkező növendékekkel, a tanári kar több tagjának vezetése alatt három napra terjedő tanulmányutra jön mifelénk. A realisták Debreczenből ma, 8 án. pénteken a dél-éltt folyamán érkeznek Nagyváradra s bejönnek a városba, az idejükhöz mérten megtekinthetik Szent László városának nevezetességeit, délután pedig már tolytatják utjukat. Innen Mezőtelegre mennek az ottani petróleumfinomító és aszfalt-gyár megtekintésére s így tovább Kolozsvárra. Visszajövet a révi csepkőbarlang s a Sebeskörös völgyének megszemlélésére szállanak ki.

* **Nagyvárad a polgármesterek kongresszusán.** A polgármesterek kongresszusa szeptember hó 11. és 12-én lesz Pancsován. Az értekezleten Nagy-Várad város képviselőjében, *Rimler* Károly polgármester betegsége miatt, *Bordé* Ferencz főjegyző, polgármester-helyettes és *Lukács* Ödön adóügyi tanácsnok vesznek részt. A város küldöttei szombaton reggel utaznak el Pancsovára.

* **Mezey Mihály ünneplése.** Ha valaki, úgy *Mezey* Mihály méltán s már nagyon sokszor rászolgált arra, hogy Nagyvárad városának közönsége ünneplje őt szíve szándéka szerint, magyarosan. Nagy politikussal, államférfiakkal, híres emberekkel eléggé megáldotta a Gondviselés Nagyváradot, de oly önzetlen, igaz, minden érdek nélkül annyi téren munkálkodó társadalmi embert, mint *Mezey* Mihály, nem igen találunk városunk fiai közt. Testestül, lelkestül vesz részt minden mozgalomban, ha az a közügy, a város, a polgárság érdekeit szolgálja. Jótékony egyleteink végtelen sokat köszönhetnek neki a jótékonytárgyat szolgáló ünnepélyek rendezését illetőleg, mert ötletessége, buzgalma, minden kicsiségekre is kiterjedő figyelme általánosan elismert. Holnap mint tüzoltó főparancsnokot ünneplik. Huszonöt éve, hogy a nagyváradai önkéntes tüzoltó intézmény élén áll. Már csak ezzel is kiérdemli a város háláját. Huszonöt éve, ha csak nem volt távol Nagyváradtól, bármily időben, nem volt tűz, hogy ott *Mezey* Mihály meg nem jelent volna s az oltásban tetteleg is és szakszerű tanácsokkal részt ne vett volna. A váradai tüzoltóintézménynek ő a lelke, ő a legerősebb támasza. — A negyedszázados főparancsnoki jubileuma igen impozánsnak ígérkezik. Ő, a ki annyi ünnepet rendezett, a ki mindig szívesen jubilált más s készséggel rendezett jubileumokat mások tiszteletére egy s más alkalomból, most az egyszer ő az ünneplő. Az ünneplésben pedig részt vesz városunk egész társadalmá, őszinte, igaz nagybecsüléssel *Mezey* Mihály, az egész ember iránt. Az ünneplők holnap, pénteken este 7 órára gyülekeznek a tüzoltó őrtanyán. Fél 8-kor diszközgyűlés lesz, melyen emlékalbumot nyújtanak át az ünneplőknek. Fél 9-kor pedig a »Nemzeti szálló« éttermében bankett lesz, melyen a város előkelősége is képviselve lesz impozáns számban.

* **Felhívás idegen nyelvek tanulására.** Közöltük már, hogy a nagyváradai »Magántisztviselők Egyesülete« német, francia, angol és olasz nyelvben, valamint magyar és német gyorsírásbani tanfolyamot létesít, melyeken résztvehetnek olyanok is, a kik nem tagjai az egyesületnek. Az eddigi jelentkezésekből ítélve a tanfolyamok nagyon látogatottnak ígérkeznek. Tekintve, hogy a jelentkezési határidő szeptember 12-én lejár, ajánlatos, hogy a ki egyik, vagy másik tanfolyamban részt venni óhajt, ebbeli szándékát mielőbb jelentse be *Pfeifer* Lajos tanfolyam bizottsági elnöknel, a ki esténként fél 9 és fél 10 óra között az egyesületi helyiségben (Füchsl-palota I. em.) található.

* **A czimbora-késelő az ügyészségen.** Tegnap számunkban részletesen írtunk arról a gyilkosság kísérletről, amely szerdán délután Várad-Velenczén történt. Ugyanis *Nagy* István és *Bárdi* Ferencz napszámokosok a kolozsvári-utczai 44. szám alatt levő közös lakásukon összeszólalkoztak és a kissé ittas *Bárdi* Ferencz egy késsel társát súlyosan megsérlemezte. *Nagy* István, mint most értesülünk, hosszabb ideig fogja nyomni az ágyat a kórházban, hol gondos orvosi kezelés alatt van, *Bárdit* pedig tegnap a kir. ügyészség vizsgálóbírája letartóztatta.

* **A reformátusok nagy napja.** A bihari ev. ref. egyházmegyének nagy napja van ma pénteken. Az egyházmegye ma délelőtt 10 órakor tartja őszi közgyűlését a megyeháza nagytermében, melynek ünnepein aktusa is lesz. Tudniillik, ezen a közgyűlésen lesz *Barry* József királyi törvényszéki elnök, ujonnan választott Ritoók Zsigmond örökét átvett, egyházmegyei gondnoknak ünnepélyes beiktatása e tisztében. A közgyűlést megelőzőleg lesz 9 órakor a most létesített ev. ref. tanítónőképző intézet ünnepélyes megnyitása az intézet disztermében, melyen *Széll* Kálmán szalontai esperes imát mond, *Sulyok* István esperes ünnepi beszédet és *Sáfrány* Lajos intézeti igazgató a székfoglalóját tartja meg s az első tanévet megnyitja. Délután pedig 4 órakor az egyházmegye Ritoók-emléknapja lesz a megyeháza nagytermében. Ezen az emlékbeszédet *Veres* István révi lelkész tartja.

* **A Kugler-család gyásza.** Őszinte részvételt értesülünk egy derék agg urinő: özv. *Gyurkovits* Agostonné szül. *Philipp* Teréz haláláról. A kiváló matróna elhunyt mély fájdalommal sújtja a közbecsülésben álló Kugler-családot, amennyiben *Kugler* Albert tekintélyes kereskedő anyósát gyászolja az elhunytban. Már évek óta békés megadással s Istenbe vetett bizalommal viselte az aggkorral járó terheket, míg tegnap, csütörtökön délután 2 órakor 84 éves korában jobblétre szenderült. Gondos családanya, példás nő, a magyar gazdaszszonyok igazi mintaképe volt, aki szívvel-lelkel a nehéz időkben is példát adott hazaszeregetéről. Az elnyomatás idejében is buzgón ápolta szívében a honleányi erényeket s ezért még a szenvedésektől sem riadt vissza. *Rulikovszky* Kázmér, a magyar szabadság pártolásáért vértanu halált szenvedett lengyel dsidás kapitány sirjára hordta a virágokat s ő volt az első, akit ezen hazafias tetteért az elnyomó osztrák uralom megveszőztetett. Agg napjait vejének házában, szerettei között töltötte, akik odaadó gondossággal ápolták haláláig. Temetése holnap szombaton délelőtt fél 9 órakor lesz a Kossuth-utczai Kugler-házból. A családi gyászjelentés a következő:

A benső fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk, hogy hön szeretett jó anyósom, áldott emlékü nagyanyánk, dédanyánk és rokonunk özv. *Gyurkovits* Agostonné szül. *Philipp* Terézia életének 84-ik, özvegyisége 7-dik évében a halál dök szentségének ájtatos felvétele után f. hó 7-én délután 2 órakor végelgyengülésben kimult. A boldogultnak földi maradványai a róm. kath. egyház szertartása szerint f. hó 9-én, szombaton reggel fél 9 órakor fognak a Kossuth Lajos-utczai Kugler-házban beszenteltetni s az újvárosi parochiális templomban 9 órakor tartandó gyászistentisztelet után a nagyváradai központi temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunytak rokonai, barátai és minden emberbarát tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1905. szeptember hó 7-én. *Kugler* Albert, veje. Unokái: *Albert*, *Mariska* férjével; *Gaszner* Károlylyal, *Margit* és *László* gyermekeivel. *Rózsika* férjével; *Andrényi* Gusztávval s *László* fiával, *József*. *Béke* hamvairal!

* **Ősz.** Isten veled te kiállhatatlan nyár, hejde sok embert megizzasztottál. Most már nem te vagy az ur, roncsaid már nem oly türethetlennel, mint a milyen voltál. Kiszorított téged a komolyabb ősz, mely nem lesz-e oly bohó mint amilyen te voltál, meglátszott rajtad, hogy te vagy az év serdülő kora, kidühöngted magad, osztottad a sok forró napsugarat, pedig de jó lett volna ha télire is juttatsz, most már késő, itt az ősz. Zizegve hull az aranyárga fale-

vél, egyenként szép lassan, melancholiku szénéjével, a hullásuk alatt a szép zöld fasorok rongyosokká lesznek, rongyossá teszi azokat a pi-henni készülő természet. Megváltozik minden. Új csillagok ragyognak az égen, új fényt árasztanak az öreg földre. Csendes lesz a levegő, kihalt lesz a besek, minden kis madárka szállást keres, elköltözik a fecskék, mennek hosszú utra, hosszú ut végén melegebb tájra. Hangos lesz a tarló a vadász fegyverek durranásaitól, s csendesebbek lesznek a falvak, nem fogja háborgatni azokat a városi ember. Élénkebb lesz a szőlőhegy, s készül az ő ünnepe a bönök ígérkező kedves szüretre. *Kopár* lesz a mező, nem nyitja szép vadvirágait, csupasz lesz a kert is, elnyillik minden virága, de hoz helyettük ujat az ősz, hozza a szép őszirózsát. Tűzhetnek hozzá az ábrándozók lírikus regéket, osztogathatják a szerető szívek kedves emlékekül a hosszú tére, fűzhetnek belőle koszorut az árvák kedveseik sirjára, hisz már nem sokáig teszik, itt lesz a tél, a hosszú hideg tél, amikor majd nem lesz virág, csak jégvirág az ablakon, és talán egy valódi virág a szerető szívből . . .

* **Gyilkosság a fugyivásárhelyi szőlőhegyen.** A tegnapi nap folyamán összeszólalkozásból kifolyólag agyonütöttek egy embert. *Farkas* István és *Veres* József hegyi lakosok fugyivásárhelyi szőlőjükben összevesztek egyik régi haragosukkal *Homoki* Imrével, ki *Farkas*éknak szomszédjuk. Régi haragosukkal először csak sértő szavakkal illették, majd hosszabb szóvita után *Farkas*ékat annyira elragadta a harag, hogy *Homoki* Imrét agyonverték. A gyilkosságot villával és dorongokkal követték el. A gyilkosokat a biharpüspöki-csendőrök fogta el és kísérte be a nagyváradai rendőrségre, kihallgatták őket. A tettesek megtörtén valották be borzalmas tettüket. Kihallgatásuk alatt bevallották azt is hogy a gyilkosság elkövetéséhez azt is, hogy gyilkosság elkövetéséhez a villát és dorongot *Veres* Józsefné adta férje kezébe, sőt *Homoki* agyonverésében még ő is segítségükre volt amennyiben egy doronggal ő is ütötte *Homokit*. A vizsgálóbíró a gyilkosságban megindította vizsgálatot. *Homokin* a törvényszéki boncsolás a mai napon fog megejtetni.

* **Gondoskodás bundáról télire.** Még ugyancsak élvezzük a szép verőfényes napokat s már bundáról gondoskodik egy-egy előre látó alak s még hozzá nem tisztességes uton. *Mihályi* Józsefné Kolozsvári-utca 75. számú házában levő lakásának padlásáról a lakatnak állkulcsal való felnyitása után egy ismeretlen tettes egy rövid férfi bundát és két gyermek inget ellopott. A rendőrség puhatóldzik az eddig ismeretlen tettes után.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki — nyere-ménynyel:

10.000 koronát nyertek: 34997 46981 56539
5000 koronát nyertek: 43040 33513 44513
2000 koronát nyertek: 22184 35615 45018
67611 108389.

1000 koronát nyertek: 16256 29248 33080
35991 48594 65076 83165.

500 koronát nyertek: 2619 5143 11175
11383 15389 15694 16343 16745 18541 23438
24223 27374 27910 28554 29405 30970 31472
32455 37512 37842 39437 40218 40724 43882
43996 45136 49012 49517 49531 51169 51239
52652 54622 55264 55487 56995 64458 64428
64494 64587 67366 71833 72389 74046 78325
79224 79374 81606 82293 88981 91917 94532
101744 104267 104504 105515 109253.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Találtak** tegnapelőtt este egy bársony szatyort. Benne száz korona körül pénz, ékszer-ek és kulcsok. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

x **Dóra-öröm** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor.* Dóra-szappan 70 fillér, készíti „**Kigyó-gyógyszertár** Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SŐR**, termelőktől beszerzett **kitűnő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.** Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x **A Polgári takarékos és segélyszövetkezet** befizetései e hó 8-án, azaz pénteken ünnep miatt délelőtt 9—11-ig teljesítendőek.

Iskola év kezdetére!

Gyermekek felruházására **kalapok, cipők, fehérneműk, keztyűk, harisnyák stb. feltűnő olcsón**

FÁBRY TESTVÉREK Fő-utczai keresztény áruházában szerezhetők be.

Ugyanott 2 fiatal segéd és 2 tanuló felvétik.

x **Sok pénzt takarít**, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x Lapunk t. olvasóközönségének szives figyelmét felhívjuk **Czillér Imre** előnyösen ismert, jóhírű divatárú cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Esti séta.

Harcz a kalapemelés ellen.

Az esti korzó zsi bong, mint egy méhkas. A holdas templomtól Kiss Dávidig az emberek néha a maguk, néha a más lábán járnak. Így aztán a bazár kirakata, hogy: „Állj, meg! — ha tyukszemmed van... éppen aktuális. Igen ám, ha tyukszemmel állni lehetne. Szívesebben jár az ember kán-kánt (már ha nem is éppen szívességből, de kényszerűségből.) S aztán nagyon kell ügyelni, hogy az a huhogó masina, amely egyebet sem csinál, mint 20 lépést előre, 20 lépést hátra megy, elne gázolja az embert.

A XX. században képtelenségek nincsenek s így az sincs kizárva, hogy az az ékes masina megbokrosodik egyszer a sok bá-mulótól s csinál egy zenebonát, a milyenre még a legmatuzsálemi ujságíró sem emlékezik. Pedig azok Istók ugye sok mindent nagyítottak már s még több nagyított dolgot olvastak.

A világságtól ragyogó korzón az emberek alig csinálnak egyebet, mint kalapot emelnek. Kalapot emelnek a balkézzel, aztán a jobb kézzel s kezdik előlről. Neumann üzlete előtt két ifju ácsorog.

— Ma kerestek a lakásodon.

— Tudom. A kalap számláimat hozták. *(Van szerencsém! köszönti a mellette elhaladót.)*

— A kalap számláidat? Hat — *(Jó estét kívánok, alázatos szolgálja! mély kalap leemelés minden alkalommal)*

— hát kalappaidról vannak számláid?

— No igen, hiszen botrányosan. — *Jó estét*

— sokat kell köszönni. — *Csókolom a kezét!*

— Már az igaz, de kérlek, hogy lehet augusztus óta három kalapot — *A viszontlátásra, csó-*

kolom a kacsóit! — három kalapot tönkre tenni? — *Jó estét!*

— Hogy lehet? — Még — *Szervusz öreg!* — még kérdezed?

— Hogy ne kérdezném? Hidegben, melegben, esőben, fényben, sárban — *Jó éjszakát* — tűzben, vízben, levegőben, ennyi kalapot tönkre tenni egy hónap alatt teljes képtelenség. *Van szerencsém, alázatos szolgálja, jóéjt kívánok.*

— Na hát nézz ide. Ezt a kalapot látod? — Ezt a kalapot, amely — *Csókolom a kezét!* — amely most a fejemen van, a tegnap vettem.

— A tegnap? — Ezt a kalapot? — *Kisti hand!* — teljes lehetetlen. Hiszen ugy néz ki, mintha huszonöt éves volna. Ezüst menyegzőt ühelnél, annak emlékére, hogy kalapod a fejjel összekelt. *Empfélé mich.*

— Szavamra mondom, tegnap vettem. A legfinomabb nyul — *Pá leltem!* — nyulszőrből való kalap. Az ára 10 ko — *csókolom a kezét holnap elmegyek!* korona. Hanem gyerünk át a másik oldalra, itt botrá — *Szervusz. Vacsora után a Pannóniában!* botrányosan sok ismerős jár.

— Én nem bánom gyerünk, hiszen a kalapom tönkre me — *Habe die Ehre!* — megy.

Miközben a másik oldalra átmennek vagy tizszer még leveszik kalapjaikat. Azonban a másik oldalon sincs szünet a kalapemelésben. Ez így megy esti 6 órától 9 óráig. Egyik nap mint a másik, a másik nap mint a harmadik napon. És hozzá még annak is meg kell emelni a kalapot, akinek az ember a kalap árával tartozik.

A köszönős kemény kalapra, czilinderre, lágy kalapra egyaránt veszélyes. A férfi kalap számla egy évben többre rug, mint egy ügyes asszony összes toiletszámlája. Nem elég, hogy ilyen drága világban husra, répára, petrezselyemre, paszulyra, lencsére, krumplira kölcsönt kell felvenni, még a kalapra is költsön az ember? A havi gázsi alig fedezi a kalap és cipőszámlákat. Végre is az ember el lehet a nélkül, hogy a kalapgyárosokat gazdagítsa.

De ha csak ez volna a baj. A közkórházba egy beteget szállítottak be a tegnap. Mind a két keze végelgyengülésben szenvedett. Nem volt képes a karjait mozgatni. Mi okozta? — A kalapemelés!

E sorok írója arról értesült, hogy egy egyesület van keletkezében. Célja a kalapemeléssel való köszöntés eltörlése. Indokok: röviden a nemzetgazdaság. S mert ez elég komoly nemzetgazdasági kérdés, az egyesület egy bizottság által memorandumot készített, amely több százezer ember aláírásával a képviselőház elé terjeszt. Kristóffy megígérte, hogy ezt még a választói jog előtt tárgyalni fogja.

Az egyesület fölhívásokat intéz valamennyi iskola igazgatójához, hogy az ifju nemzedéket ebben a szellemken neveljék.

A városban számos előkelő férfi van, a ki eddig is hódolt ez eszmének, mert a köszöntést csak fejbőlintással és legfeljebb mormogással viszonozta. Ime, ahol sok az ész és van józan belátás.

Az egyesület küldöttségileg keresi föl a szerkesztősegeket s a sajtó támogatását kéri. Nálunk már megjelentek s kénytelenek vagyunk beismerni, hogy — ebben sok az igazság. Konstatáltuk, hogy a szerkesztőség tagjainak évi kalapszámlája akkora összeget tesz ki, hogy abból — a czuezilistik összes nyomda költségeit fedezni lehetne, bár azok most roppant sok nyomdafestéket fogyasztottak el (föltéve, hogy — némi támogatást nyujtana nekünk is az a kormány és föltéve, hogy vissza nem utasítanak.)

A köszönés módja ezután ez legyen: — fejbiczentés, egy kis meghajlás (nem nagy, mert akkor a sok hajlongás hátgerincz sorvadást okoz) s néha egy-két szó. Hogy alázatos szolgálja, kiszti hand, van szerencsém jó estét, szervusz, vagy — adjon Isten, jó egészséget, Isten vele — legyen az, arról majd máskor. Ha az egyesület programja készen lesz...

Abból az alkalomból, hogy az egyesület küldöttségileg kérte szerkesztőségünket (a küldöttség minden egyes tagja teljesen kopott kalappal jelent meg) az eszme támogatására, — írta, *Tankréd.*

TÁVIRATOK.

Békekötés után.

Zavargások Tokióban.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. távirata.) Tokióból jelentik: Szeptember 5-én mutatkozott először Tokióban az ellenséges néphangulat első kitörései a béke megkötése miatt. A Hybia parkba nagy népgyűlést hívtak össze, melyet a rendőrség olyan módon akart megakadályozni, hogy a park kapuit bezáratta. A városi hatóság tiltakozott ez ellen, mire a park kapuit újból kinyitották. A nyitott kapukon át óriási néptömegek özönlöttek a parkba és a népgyűlés megkezdődött. Több határozati javaslatot fogadtak, amelyek tiltakoznak a békekötés ellen, mert a nemzetet lealacsonyította. A tömeg nagyon izgatott volt, a rendőrség neki látott, hogy a tömeget szétkergetse, a tömeg azonban hirtelen egy közeli gyárépületre vetette magát, melyet kövekkel dobált és több gépet megrongált. Eközben néhány ember is megsebesült. A rendőrség a tömeget végre nagynehzen elszlatta és többeket a tüntetők közül letartóztatott. Később egy színházban akartak gyűlést tartani, de a rendőrség a tömeget szétkergette, mire a tüntetők a »Kokumin« szerkesztősége elé vonultak, mely lap az egész japán sajtóban egyedül helyeselte a békekötést. A szerkesztőség előtt a tömeg macskazenét rendezett és be akart hatolni a lap helyiségeibe, ezt azonban a lap három alkalmazottja, kik kardokkal fölfegyverkezve állottak a kapuban, megakadályozta.

Osakuban is tartottak népgyűlést, melyen a kormány lemondását követelték.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.) Tokióból jelentik, hogy a japán lakosság igaztottsága nem csak sovínista érzéssel alapszik, hanem azon az aggodalmon is, hogy a japán kormány nem lesz képes az elesett katonák családjának az ígért napidíjat megfizetni.

Békekövetek Roosewelnél.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. távirata.) Londoni lefontések szerint Vitte és az orosz delegátus ma Osterbay-ban Roosewelt vendégei voltak, szombaton Komura és a japánok hivatalosak. Komura Portsmouthból volt elutazása előtt 1000 dollárt ajándékozott a város szegényeinek.

Az orosz hadifoglyok hazaszállítása.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. távirata.) Hamburgból jelentik, hogy az osztrák-német és hamburg-amerikai társaság október 2-án kezdi meg a Japánban levő orosz hadifoglyok hazaszállítást. Összesen 18 nagy gőzös vállalkozott a hazaszállításra.

Orosz admirálisok büntetése.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.) Czári rendelet Nebogatov ellentengernagyot az »I. Miklós czár« és Szenjabin tengernagyot az »Apraxin tengernagy« nevű hajók volt parancsnokait rangjuk elvesztése mellett és tengerészeti büntetőtörvénykönyv rendelkezéseinek alkalmazásával elmozdítja állásukból. Miklós czár arra a jelentésre, a mely ennek a három pánccélos-hajónak és az Orel-nek átadásáról szól, azt a parancsot írta, hogy a hajók összes tisztjeit Oroszországba való visszatértükkor állítsák bíróság elé. Az »Orel« parancsnokára vonatkozólag elhalasztották a parancs végrehajtását, a mig pontos jelentés érkezik arról, hogy mily

körülmények között vette át a hajó parancsnokságát az előbbi súlyosan megsebesült kapitánytól.

Ellenzéki vezérek tanácskozása.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.)
Justh Gyula, *Bolgár* Ferencz, *Kossuth* Ferencz, *Darányi* Ignác, *Bánffy* Dezső báró, *Polónyi* Géza, *Vázsonyi* Vilmos és *Tóth* János ma a képviselőházban tanácskoztak a szeptemberi első ülést illető előkészület ügyében. Justh Gyula házelnök tegnap ez ügyben a rendőrséggel is folytatott tanácskozást.

Fenyegető szociáldemokraták.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.)
A főkapitányság értesítette a kormányt, hogy a szociálisták szeptember 15-én a képviselőház elé akarnak vonulni tüntetésre a koalíció ellen. A kormány kijelentette, hogy mihelyt a legkisebb rendezavarást fogja tapasztalni, azonnal szétosztatja a csoportosulást.

Halálos ítélet.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.)
Eszékről jelentik, hogy ott ma Mistina Ivánt, aki a szomszédos Révfaluban Szabó Erzsét meggyilkolta, kötélláltali halálra ítélték. A gyilkos rendkívül cinikusan fogadta a halálos ítéletet s azt mondta, inkább akaszszák föl, semhogy a börtönben kinlódjék.

A kit a »Miatyánk« is sért.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.)
Bécsből jelentik, a községtanács tegnapi ülésén egy szánandó teremtés, valami *Schwitzenhoffer* német radikális községi tanácsos azt indítványozta, hogy a egyes községi iskolákban *tiltsák meg a Miatyánk* és az *Üdvözlégy Mária* imádkozását. — No attól nem tartunk, hogy ez indítvány helyeslőkre talál, az ilyen indítvány előterjesztésével hamar kurtán és furcsán elbánnak — Bécsben, ahol erős kezek tartják a gyeplőt s nem engednek egykönnyen a Schwitzenhoffereknek.

A főváros és a bélyegtelen nyugták.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.)
Lung György főlebbezése folytán a bélyegtelen nyugták ügyében ma kimondotta a fővárosi tanács, hogy a fizetést bélyegtelen nyugtára is kiadja, de a bélyegilletéket előzeleg levonja s az így visszamaradt összeget letétbe helyezi.

A Tageblatt s a Zeysig-ügy.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. távirata)
A Budapesti Tageblatt, mely Herzog bárónak a Zeysig-féle röpírat ügyében tett nyilatkozatát közli; ehhez a közleményhez a következő megjegyzést fűzi:

— Arról értesülünk, hogy több oldalról igen energikus erőfeszítéseket tesznek, hogy Zeysig röpírata dolgában világhírességet hozzanak. Ugy látszik, hogy ez sikerülni is fog, de abban az esetben Budapest olyan politikai botránynak lesz színhelye, a milyent a világ még keveset látott.

Azok az emberek, a kik a brosurá mögött

állanak, igen ügyetlenül intézték a dolgukat.

Igy kommentálja a német ujság a nyilatkozatot.

A norvég trón.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.)
Mint Christiániából jelentik. Oszkár király legutóbbi nyilatkozata után nem lehet többé szó arról, hogy svéd herceg üljön a norvég trónra. Károly dán herceg sem hajlandó a jelöltséget elfogadni, annyival kevésbé, mert felesége nagyon ellene van ennek a tervnek. Ilyen körülmények között egyre valószínűbbé válik, hogy Norvégiában a köztársaságot fogják proklamálni.

NYILTÉR.

Várad Aladár

zenetanár

a f. érdeklődők szíves tudomására hozza, hogy f. évi szeptember hó 15-én (Olaszi városrészben.)

zene és ének iskolát nyit.

A zene iskola **előkészítő és továbbképző** tanfolyamokból áll, az ének iskolában pedig mely a **solo és karének** tanítást öleli fel, *külön osztály* nyílik (a zeneiskolától elkülönítve) azok számára, kik a **színi pályára** készülnek.

Jelentkezések elfogadtnak szeptember 8-ig lakásán (Nyomda-utca 4.) hol bővebb felvilágosítás nyerhető. 1295.

REGÉNYCSARNOK.

Szomszéd kishojtárja.

4.

— Elbeszélés. —

Irtá: Akhandesz Istrán.

— Megállj! majd mutatom én is neked, hogy megvettél, de azért mégis én kaczagok hamarabb! S tovább gondolkozott.

— De Klári sirt, eji kigyó sirás. Magda soha se sir, ha bánata van.

Annyira elgondolkozott András, hogy észre sem vette nyája szétmenését. A birkák nem voltak hajlandók ábrándozni, inkább a legelésre adták fejüket, messze szétterültek a kis erdő körül. Meggyült a baja még rendbe szedte őket a Korsz kutyával.

* * *

Nyári este van, gyönyörű szép este. A tikkasztó forróság után, gyenge szellő fujdogál. Különbön csendes minden Sáberken, csak itt-ott hangzik egy kutya hosszú vontatott ugatása. A kis falu legutolsó háza Tóth Imre gazdáé. Kiválik a többi apró házak közül, magas cserépszindelyes ház, melyet körbefog a terjedelmes, mintegy hat-nyolcz hold udvar. Tele van mindenféle gazdasági eszközökkel, a közepén nagy trágyadomb terpeszkedik, csak a tornác mellett van egykis virágos kert, Klári kedvencz virágaival.

Az udvar pusztafelölí részében van a cselédház, hol Panni szolgáló a tej szűréssel foglalkozik, Magda pedig, a most érkezett dolgos nép vacsoráját kezdi tálatni, kik a nagy eperfa alatt már körben ülnek, várva a jól megérdemelt estebédet

— Nagyon el vagy késve Magda! szolt

Klári, a konyhába lépve. Jó telt a délután ugy-e? A Tihamér urfi nálad volt-ó is segített?

— Nem Klári! Az urfi oda jött, hát nem küldheti el az ember, oszt' nem adok én az urfira semmit, meg másra se. — Juli néném elküldte Pannit a luczernás kertbe; hát magnak kellett krumplit ásni, azért késtem el.

Klári kiment a konyhából otthagya Magdát, ki a dolgos nép vacsoráját kiadta és tovább foglalatoskodott a konyhában. Megmégállt Magda és szép kék szemével a messze sik pusztába bámult, mintha keresne valakit, az est szürke ködében.

Nem látott semmit. Hanem mintegy gyenge sóhaj jön felé el-elmosodó hangtöredékekben, a pusztáról jövő lány fuvalommal — furulya szó. — Oh! mi édesek neki ezek a tört hangok. Neki szól ez csak egyedül neki, megismeri. Így csak András tudja fujni, elfelejt mindent, most érzi, hogy lehet szegényen is boldog. Hisz ő kevéssel beéri nem kell neki, csak egyedül András. — Szegények? Dolgozni fognak és megélnék.

Öntudatlan mintegy lelkével kíséri a furulyaszót.

Megnyílnak ajkai és csendes halkal kezdi el az ő édes dalát, melyet András oly szépen tud fujni, hogy . . .

Nem leszek én úrnak soh' se párja,
Szeretóm a szomszéd kis bojtárja.
Maga árva, nekem sincsen szülém,
Rég meghaltak őket nem ismerém.

Kezében megállt a munka, egész lelkével elmerült a dalba, melyet mindinkább közelebb hozott a szél. Vele érzett, vele dalolt tovább. . .

Fuj a szellő a pusztáról messze,
Furulya szó hangzik minden este.
Szép, nekem szép kivált ha azt fujja,
» Árva kislány gondolsz-e rám néha? »

Messze járt lelke kün a harmatos pusztán, mintha ott volna a furulyázó mellett, s felelné neki . . .

Néha-néha? Nem, de minden percbe.
Mindég reád gondolok, kivált csendes este.
Árva vagyok senkim sincsen, nem gondolok másra
Csak egyedül te reád, szomszéd kis bojtárja

Mintha, a pusztaszéli reketye bokrokban busongó csalogány felelné neki, mintegy folytatólag. Mintha ő is tudná a dal folytatását . . .

Csendes minden, csak a kis csalogány,
Sirva dalol vesztett párja után.
Oly szomorú bánatos a dalla:
» Nem te, de én vagyok csak az árva! »

Senkim sem volt, egyedül a párom;
Szeretett is, még csak a mult nyáron.
Dalla mindig minden este szólt
Mégis, tudja Isten merrd szállott.

Későre járt az idő, minden nyugodni látszott, de mégse. Egy fehér alak, már régebb idő óta ott járkel Tóth Imre háza körül, mintha várna valakit? Most a kertben is mozogni látszik valaki-sssz . . . hangzik halkal a kertből.

— Kelmed az András? — Mire a tétova alak megállt és óvatosan nézett körül.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona szállítás a katonaság részére.

A temesvári 7 hadtest parancsnoksága, a különböző állomásokon elhelyezt katonai élelmezési raktárak részére szükséges gabona, s pedig a temesvári élelmezési raktár részére: 1150 mm. tisztabuza 4800 mm. rozs, 1170 mm. zab, a szegedi élelmezési raktár részére 970 mm. tisztabuza, 1590 mm. rozs, az aradi élelmezési raktár részére 4000 mm. zab, a nagyvárad élel-

mezési raktár részére 900 mm. tisztabuza 3000 mm. rozs, 7000 mm. zab, szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a szóban levő pályázat közelebbi feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2-óráig, megtekinthetők. Nagyvárád, 1905. szeptember hó 5. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tanácsos. elnök, *Dr. Sarkadi Lajos*, titkár.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szept. 7.

Buza okt. — — — —	15.86
Rozs okt.-re — — — —	12.84
Tengeri április 1906. — — — —	16.74
Zab ápr.-ra — — — —	12.22
Repeze aug.-ra — — — —	24.90

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 7.

Osztrák hitelrészvény — — —	669.25
Magyar hitelrészvény — — —	782.75
Leszámitoló bank — — —	474.—
Rimamurányi — — —	588.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	675.—
Közuti vasut — — —	572.—
Városi villamos vasut — — —	314.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 szept. 7-én.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	1.16
Magyar koronajáradék 4% — — —	97.—
Magyar koronajáradék 3 1/2% — — —	17.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.75
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölesön —	211.—

Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön —	166.—
Osztrák járadék papírban — — —	100.30
Osztrák járadék ezüstben — — —	121.20
Osztrák járadék aranyban — — —	119.50
Osztrák korona járadék — — —	100.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.55
Magyar hitelbank részvény — — —	785.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	677.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	675.25

20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.08
Német birodalmi márka — — —	117.45
London vista — — — —	239.95
Páris vista — — — —	95.37
20 márkás arany — — — —	23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDETMÉNY.

A »*Biharmegyei takarékpénztár*» 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és *mai naptól kezdve*

600 kor. névértékű részvényekre

kicseréltetnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében *1 db. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.* Nagyvárád 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárád, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban
4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-
lékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905.**
november 1-re kiadó.

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-
tárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Megbízható és szorgalmas

ügynökök

olyan vidékről, a hol a szőlő
megterem es szőlőműveléssel
foglalkoznak és a hol a flexera
pusztításait már megkezdte, vagy
pedig a hol szőlő ültetéssel fog-
lalkoznak: szép, állandó és biztos
mellékkeresetre tehetnek szert,
ha címüket közlik **Hegyi La-
jossal Budapest, Király ut-
ca 13. I.** 1003.

Kész női és leányka ruhanemű áruház.

A tisztelt szülők figyelmét bátrak
vagyunk felhívni, hogy itt még nem létező **kész
női és leányka gyermekruha** üzletet nyi-
tottunk, **Zöldfa-utcán, a (Zöldfa-étterem
mellett.)**

Az őszi és téli idényre a legizlésebb
leányka ruhák, női szövet és **selyem blusok,**
pongyolák, a legújabb divat szerinti szövet al-
jak, cloth, batiszt, és **selyem juponok,** női
és leányka reform kötényekbeni raktárunkat, a
mely a maga nemében egyedül áll, becses lá-
togatásukkal megtisztelni sziveskedjenek.

Gyászruhákat tartunk állandóan raktáron.
Mérték utáni rendeléseket elfogadunk
vidéki rendeléseket azonnal szállítunk.

Kiváló tisztelettel

Wéber Testvérek

Nagyvárad,

Zöldfa-utca, (Zöldfa-étterem mellett.)

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** ha nyalos (matt), színes
fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyer-
gyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ívlámpák árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— *villamosvilágítási* —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló
szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Uj üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a mélyen
tisztelt vevőközönséget, hogy helyben a

— **Fő-utcán** —

ujjonnan épült Stern-palotában, a Szé-
chenyi-szállodával szemben egy

fűszer-, csemege- üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom
hézagot pótló intézmény, amennyiben főelvem
a legkisebb bevásárlásnál is a nagybaní ára-
kat alkalmazni a legfinomabb elsőrendű
árak és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn
is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Bla ha Istvánné.

Helybelyi megrendelések
azonnal házhoz küldetnek, vidékiek díjtalán
csomaglással vasúthoz szállítva.

Uj sirkerítési osztály!

Grünwald Jenő

épület- és műlakatos

Nagyvárad, Uri-utca 39. (Saját ház.)

Telefon szám 434.

Vizvezetékek és csatornázások.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű
közönséget, miszerint 12 év óta fenn-
álló elsőrendű épület- és műlakatos-
műhelyemben egy külön osztályt léte-
sítettem

kizárólag sirkerítések

készítésére, melyben eredeti minták, a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivite-
lűekig készenlétben vannak, továbbá
vagy 2000-féle mintarajz áll a n. é. kö-
zönség rendelkezésére, melyből tetszés
szerint választhat.

Az árak tekintetében pedig a leg-
olcsóbb vagyok.

Költségvetéseket ingyen készítek.

A n. é. közönség eddigi bizalmát
megköszönve, kérem ez új vállalatom-
ban is szíves pártfogását, vagyok

1185. kiváló tisztelettel

Grünwald Jenő,
épület- és műlakatos.

Mindennemű lakatos munkák és javítások

Uj rendszertű asztalalaku takaréktűzhelyek.

H i r d e t m é n y.

Biharmegyei Takarékpénztár zálogháza

szeptember hó folyamán

árverést tart.

Felkéretnek a zálogjegytulajdonosok jegyeik
rendezésére.

Biharmegyei Takarékpénztár